

Uddannelses- og Forskningsministeriet
Styrelsen for Forskning og Innovation

Sendt pr. e-mail til: hoering@fi.dk

Høringsvar fra Akademikerne og UBVA vedr. udkast til forslag til lov om videnskabelig uredelighed m.v.

Den 21. november 2016
Sagsnr. 2016-726
Dok.nr. 2016-22015

Hovedorganisationen Akademikerne varetager akademikerstandens interesser i immaterialretlige og forskningsetiske spørgsmål via sit stående Udvalg til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA). Bl.a. står Akademikerne og UBVA bag informationsportalen www.forskerportalen.dk, der indeholder information om forskningsetiske og -juridiske emner.

Sager om videnskabelig uredelighed kan få store personlige og arbejdsmæssige konsekvenser for de involverede forskere. For Akademikerne og UBVA er det derfor afgørende, at forskere har en høj grad af retssikkerhed i det danske uredelighedssystem. Det indebærer bl.a., at systemet skal være gennemskueligt for det danske forskersamfund, således at forskerne har mulighed for at bedømme deres retsstilling og indrette sig i tillid hertil.

Akademikerne &
Udvalget til Beskyttelse af
Videnskabeligt Arbejde (UBVA)
Nørre Voldgade 29
DK - 1358
København K.

T +45 3369 4040
E ac@ac.dk
W www.ac.dk

På denne baggrund og efter en høring i medlemsorganisationerne har Akademikerne og UBVA følgende bemærkninger til udkastet til lovforslag om videnskabelig uredelighed m.v., som Styrelsen for Forskning og Innovation har sendt i høring den 25. oktober 2016:

1. Lovens anvendelsesområde (§ 2)

Efter Akademikernes og UBVAs opfattelse bør loven finde anvendelse på al forskning, der udføres ved en offentlig dansk forskningsinstitution, uanset om forskningen er privatfinansieret eller fx finansieret af udenlandske forskningsfonde og lign.

Akademikerne og UBVA **anbefaler** derfor, at lovens anvendelsesområde udvides på dette punkt.

2. Lovens definitioner (§ 3)

Akademikerne og UBVA kan tilslutte sig definitionerne i lovforslagets § 3, stk. 1, nr. 1-3 og nr. 7.

Akademikerne og UBVA har i øvrigt følgende bemærkninger til definitionerne i § 3:

§ 3, stk. 1, nr. 4 – "plagiering":

Side 2 af 4

Akademikerne og UBVA finder, at det i lovudkastet på side 26 bør præciseres, hvordan "uretmæssig angivelse af bidrag til den pågældende forskning" kan udgøre "plagiering". Akademikerne og UBVA formoder, at der herved tænkes på såkaldte "spøgelsesforfatterskaber", men det fremgår ikke klart af sammenhængen.

Akademikerne og UBVA finder, at lovforslagets definition af "plagiering" (§ 3, stk. 1, nr. 4) bør præciseres *principalt* således, at definitionen ikke omfatter "selvplagiering", *subsidiært* således at der i lovforslagets bemærkninger (udkastets side 26) sker en klar afgrænsning af, hvad der i denne sammenhæng skal forstås ved "selvplagiering".

Baggrunden herfor er følgende:

Oddershedeudvalget lagde i sin rapport stor vægt på, at en ny uredelighedsdefinition skulle være så klar og præcis som muligt og være i tråd med international praksis, jf. lovudkastet side 10. Akademikerne og UBVA kan fuldt ud tilslutte sig dette, og vi finder det derfor væsentligt at påpege, at lovudkastets definition af "plagiering" ikke lever op til disse to grundhensyn.

For det første har begrebet "selvplagiering" således ikke noget sikkert meningsindhold. Det kan dække over både egentlig dobbeltpublicering og forskellige grader af overlappende publikationer, hvilket er omtalt nærmere i artiklen om emnet på UBVA's informationshjemmeside Forskerportalen – se <http://forskerportalen.dk/?p=1388>, som indeholder links til bl.a. KU's praksisudvalgs afgørelse af Esben Lunde Larsen-sagen og Aarhus Universitets praksisudvalgs notat om spørgsmålet.

For det andet er "selvplagiering" ikke omfattet af definitionerne af "plagiering" i førende internationale retningslinjer på området. Det amerikanske Office of Research Integrity (ORI, <http://ori.hhs.gov>) – som ifølge bemærkningerne i udkastet på side 10 og 11 har været forbillede for lovforslagets definitioner – definerer plagiering således:

"Plagiarism is the appropriation of another person's ideas, processes, results, or words without giving appropriate credit"

På tilsvarende måde defineres "plagiering" således i The European Code of Conduct for Research Integrity (ESF/ALLEA 2011):

"Plagiarism is the appropriation of other people's material without giving proper credit"

På denne baggrund vil vi *principalt anbefale*, at definitionen af "plagiering" affattes således:

*"Plagiering: Tilegnelse af **andres** ideer, processer, resultater, tekster eller særlige begreber uden retmæssig kreditering."*

Hvis det fastholdes, at selvplagiering skal være omfattet af begrebet "plagiering" og dermed kunne udgøre videnskabelig uredelighed, vil vi

subsidiært anbefale, at der i lovbemærkningerne opstilles nogle klare kriterier for, hvad der forstås ved "selvplagiering". Vi henviser her igen til vores ovennævnte artikel om emnet og de deri anførte kildehenvisninger.

3. Behandling af sager om videnskabelig uredelighed (§§ 10-18)

Lovforslaget pålægger forskningsinstitutionerne en central rolle i uredelighedssager, herunder ved at forskningsinstitutionerne skal modtage anmeldelser og udarbejde en redegørelse for sagens faktiske omstændigheder, jf. nærmere lovforslagets § 11. Det fremgår i denne forbindelse ikke klart af lovforslaget, hvilke pligter der nærmere påhviler forskningsinstitutionen i denne forbindelse overfor Nævnet for Videnskabelig Uredelighed. Det fremgår heller ikke af lovforslaget, hvilke forpligtelser forskningsinstitutionen hhv. den/de involverede forskere har i forhold til hinanden i denne forbindelse. Der henvises til lovforslagets side 32-33.

For at sikre at alle sager om (formodet) videnskabelig uredelighed behandles ensartet, uanset hvilken forskningsinstitution der er involveret, vil Akademikerne og UBVA **anbefale**, at der udarbejdes nogle klarere retningslinjer for forskningsinstitutionernes rolle efter lovforslagets § 11, både i forhold til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed og i forhold til den/de involverede forskere.

4. Behandling af sager om tvivlsom forskningspraksis (§§ 19-20)

Lovforslaget giver forskningsinstitutionerne betydelig frihed til at håndtere tilfælde af (formodet) tvivlsom forskningspraksis. Dette kan være et anliggende for ledelsen, men det sker i en række tilfælde også gennem uafhængige praksisudvalg og *named person*-ordninger m.v.

Det er klart, at den retlige karakter af disse forskellige ordninger varierer. Det er Akademikernes og UBVAs vurdering, at der i mange tilfælde, hvor forskningsinstitutionen behandler konkrete tilfælde af tvivlsom forskningspraksis, vil være tale om beslutninger med karakter af afgørelsesvirksomhed, som er omfattet af forvaltningslovens regler. Akademikerne og UBVA bemærker desuden, at selv om der i nogle tilfælde ikke er tale om afgørelsesvirksomhed, vil lignende forvaltningsretlige garantier følge af almindelige retsgrundsætninger og god forvaltnings-skik.

Efter Akademikernes og UBVAs opfattelse er det derfor ikke en retvisende beskrivelse af de forvaltningsretlige reglers betydning på dette område, når der i lovudkastet (på side 37) anføres følgende:

"Behandlingen af konkrete tilfælde af tvivlsom forskningspraksis vil ikke i sig selv være forvaltningsretlige afgørelsessager, dvs. de er ikke uden videre omfattet af forvaltningsloven."

Eftersom de forvaltningsretlige regler har stor retssikkerhedsmæssig betydning for de involverede forskere, vil Akademikerne og UBVA **anbe-**

fale, at lovbemærkningerne kommer til at indeholde en mere dækkende beskrivelse af de retlige krav, der kan stilles til forskningsinstitutionernes behandling af sager om tvivlsom forskningspraksis.

5. Årsberetninger (§§ 21 og 22)

Akademikerne og UBVA **anbefaler**, at det i bemærkningerne til § 21 tilføjes, at Nævnet for Videnskabelig Uredelighed tillige forventes løbende at offentliggøre sine afgørelser på nævnets hjemmeside – på samme måde, som UVVU har gjort det i de senere år. Det har således afgørende betydning for det danske forskersamfund, at udviklingen i praksis kan følges løbende.

Lovforslaget giver de enkelte forskningsinstitutioner et stort spillerum til at fastsætte deres egne retningslinjer for behandling af tilfælde af tvivlsom forskningspraksis. Dette kan bl.a. omfatte uafhængige og fortrolige ordninger, som ikke er en del af ledelsesstrengen og som udgangspunkt ikke er omfattet af forvaltningsretlige krav om notatpligt. De tilfælde af tvivlsom forskningspraksis, som håndteres gennem sådanne ordninger, vil forskningsinstitutionen ikke kunne afgive beretning om, således som det synes forudsat i lovforslagets § 22. Akademikerne og UBVA **anbefaler** derfor, at udstrækningen af pligten i lovforslagets § 22 til at udarbejde en årlig beretning afgrænses på en hensigtsmæssig måde i forhold til sådanne ordninger.

Med venlig hilsen

Lars Qvistgaard
Formand for Akademikerne

Morten Rosenmeier
Professor, formand for UBVA